

Toespraak van minister-president Mark Rutte bij de Nationale Holocaust Herdenking, Amsterdam, 28 januari 2024

In een ontroerend televisie-interview in 1985, 40 jaar na de bevrijding, zei de bejaarde schrijver en Holocaust-overlevende Abel Herzberg, voorzichtig sprekend met een broze, breekbare stem:

‘Je kunt het niet begrijpen als je er niet bij was. En als je erbij was, kun je het ook niet begrijpen. Je kunt het gewoon niet begrijpen.’

Dus, in de laatste jaren van zijn bewogen leven, was zelfs Abel Herzberg - een man die beter dan anderen in staat was om de hel van de kampen onder woorden te brengen - gedwongen om te concluderen: ‘Ik begrijp het niet.’

De intense, onophoudelijke haat.

Het onrecht.

De ontmenselijking.

Het geweld en sadisme.

De industriële schaal van dit alles.

De meedogenloze, moorddadige drang om een heel volk te vernietigen.

Om ze van de aardbodem weg te vagen.

Het is iets dat niet begrepen kan worden.

De realiteit is...

Het was toen aanwezig.

En het is nog steeds aanwezig.

Je weet waar ik het over heb.

Bij de herdenking van de Holocaust dit jaar, 79 jaar na de bevrijding van Auschwitz, kunnen we niet negeren wat er op 7 oktober 2023 gebeurde.

Een dag waarop het Joodse volk opnieuw werd geconfronteerd met een doelbewuste en georkestreerde massamoord.

Een dag waarop ontvoering, verkrachting en verminking werden gebruikt als het meest verachtelijke wapen - een manier om angst en terreur te zaaien.

Een dag die snel werd gevolgd door een golf van antisemitische reacties waardoor scholen en synagogen over de hele wereld, inclusief Nederland, bescherming nodig hadden.

Hetzelfde oude gevoel van onveiligheid.

Hetzelfde oude gevoel van bedreigd worden.

Hetzelfde oude gevoel over je schouder te moeten kijken.

Openlijk antisemitisme, opnieuw.

Alsof 'Auschwitz nooit meer' slechts een holle frase is geworden.

Alles in ons schreeuwt: dit kan niet door de beugel.

Dit mag niet.

We kunnen het niet toestaan.

We zullen het niet toestaan.

Nu we hier bijeen zijn, op deze emotioneel geladen plek bij deze plechtige gelegenheid, wil ik iets duidelijk maken.

Morgen en elke dag daarna zal ik blijven praten over de oorlog in Gaza.

We hebben een open en kritisch debat nodig, ook een debat over en met Israël.

Maar niet vandaag.

Niet op de dag dat we de zes miljoen slachtoffers van de Holocaust herdenken.

En niet op deze plek, tussen de broze scherven van het Auschwitz Monument.

Vandaag staan we stil bij het verschrikkelijke lot van meer dan 100.000 Nederlandse Joden en ruim 200 Nederlandse Roma en Sinti, die werden vermoord om wie ze waren.

Vandaag eren we hun nalatenschap.

En de beste manier waarop we dat kunnen doen is door ons uit te spreken.

Tegen haat en uitsluiting.

Tegen bedreigingen met geweld.

En tegen antisemitisme.

Door waakzaam te blijven.

En door de zaak van vrede, menselijkheid en tolerantie te dienen in alles wat we doen.

Dames en heren, in de Joodse gemeenschap is het doorgeven van tradities een belangrijke culturele praktijk.

Le'dor va'dor - van generatie op generatie.

Nu de tijd nadert dat de laatste overlevenden van de Holocaust niet meer onder ons zijn, is dit een plicht voor ons allemaal, zowel Joden als niet-Joden.

We moeten blijven herdenken, vanwege het verleden en vanwege het heden.

Niet om te begrijpen wat er is gebeurd.

Dat is onmogelijk.

We herdenken als een uitdrukking van ons eeuwig verdriet.

Als een teken van eer.

En als waarschuwing.

Dank u.